

ՊԱՅՄԱՆՔ

ՊՈՒԼԿԱՐԻԱ

Տարեկան ... 12 ֆր.

Վեցամսեայ ... 6 «

ԱՐՏԱՍՈՒՄԱՆ

Երկու քիւ միկ ծախով

Տարեկան ... 14 ֆր.

Վեցամսեայ ... 7 ֆր.

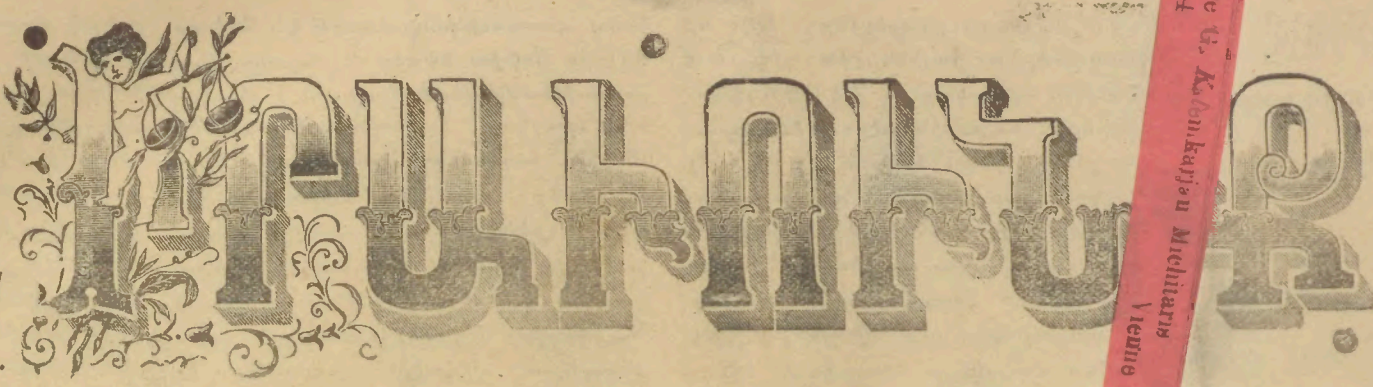
ԱՄԵՐԻԿԱ

Տարեկան 2. 60

Վեցամսեայ 1. 50 ֆր.

Կ Ա Ն Ե Ի Կ

Ծանոցման և ողբ
20 տակնիք

Լ Բ Ա Գ Ի Բ

Ա Ջ Գ Ա Յ Ի Ն Ե Ի Ք Ա Ղ Ա Ք Ա Կ Ա Ն

ԿԸ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԻ ԱՄԵՆ ԶՈՐԵՔՇԱԲԻ Ի ԵՒ ՇԱԲԱԹ

Հ Ա Ս Ց Է

Rédaction du journal

Ir vounk

VARNA (Bulgarie)

Редакция

НАЪВСТНИКЪ

Ирвунк

ВАРНА

Գրութաշինք եւս չեմ
տրոշիր

ՍԻԶՍՍՏՈՒԹԻՒՆ

Հուսաւորեալ աշխարհի կա-
րուոր թերթերը, ինչպէս «Պոս-
տոն Հէրըլտ» և «Տէլի Երկու»
իրենց խմբագրականներով, ճանչ-
նալով հանգերձ թէ թուրք
կառավարութիւնը քսաներորդ
դարուն մէջ ամբողջ քրիս-
տոնեայ ժողովուրդ մը բնա-
ջինջ ընելու ճիւղաշինք ծը-
րագիրքի մը կը հետեւի, իրենց
կառավարութեանց միջամտու-
թիւնը հեռացնելու համար
խուսափողական ընթացքի մը
սկսած են հետեւիլ:

Պոստոն Հէրըլտը «Ոչ մի-
ջամտութիւն» խորագրով յո-
գուածով մը ընդունելէ վերջ
թէ փոքր Ասիոյ քրիստոնեայ
ժողովուրդներուն վիճակը ան-
տանելի է, և թէ անոր դար-
ման մը ընելու նպատակով
ամերիկեան կառավարութեան
գիւմարտներ եղած են կարգ մը
բարեսէր անձերու և մարդա-
սիրական ընկերութիւններու
կողմէ, կը պնդէ թէ ամե-
րիկեան կառավարութիւնը պէտք
չէ որ միջամտէ Սուլթա-
նի կառավարութիւնը զուգու իր
գազանութիւններուն մէջ, ո-
րովհետեւ Եւրոպայի մեծ պե-
տութիւնները պատասխանատու
են Պէռլինի դաշնագրով թուր-
քիոյ Գրիստոնեայ ազգերուն
վիճակը ապահովելու համար:
մինչդեռ Ամերիկայի Միաց-
եալ Նահանգները, կըսէ «Պոս-
տոն Հէրըլտ», Պէռլինի դաշնա-
գիրը ստորագած չըլլալէ զատ,
ըստ Մընրոյի վարդապե-
տութեան, չեն կրնար
արեւմտեան կիսագնդին ներքին
գործոց միջամտել:

Ամերիկեան մեծ օրաթեր-
թին այս խուսափողական յոգ-
ւածին շատ տրամաբանական
և ջանաշատ պատասխան մը
տուած է Վոշնակի խմբագրու-
թիւնը. որ կըսէ. «Մընրոյի
վարդապետութեան ի՞նչ սօխիստ
կիրաւումն է այս: Մընրոյի
վարդապետութիւնը մեռեալ

տա՞ն էր, երբ Միացեալ Նա-
հանգները գրաւեցին Ֆիլիպին
կղզիները, երբ միջամտեցին
Չինաստանի ներքին գործոց,
երբ արտաքին գործոց նա-
խարար գնդապետ Ջոն Հէյ
Ռուսիոյ և Ճապոնի ազդարարեց
թէ պատերազմը Մանչուրիոյ
և Քորէայի սահմաններէն ան-
դին անցնելու չէ, և երբ
նոյն դիւանագէտը Ռուսիոյ
ազդու զեկուցագիր մը զրկեց
Հրեաները չը նեղելու համար,
և երբ Ամերիկայի նախագա-
հը պաշտօնական ընդունելու-
թեամբ Հուլիսի Հաուսի մէջ
յայտարարեց թէ Ռուսիոյ մէջ
Հրէից չարչարանքին վերջ տը-
ւելու է եայլն: Կարելի՞ է
որ Հէրըլտի իրազէկ խմբա-
գիրը այս իրողութիւնները
մոռցած ըլլայ երբ կը բողո-
քէ ամերիկեան միջամտութեան
դէմ Հայկական Հարցին մէջ:
Ո՞չ ապաքէն տէրութեանց քա-
ղաքականութիւնը ձեւակերպող
ուժը նիւթական շահն է յա-
ւէտ քոն պետական աւանդա-
կան սկզբունք մը, որպիսին
է Մընրոյի վարդապետութիւ-
նը: Եթէ Ամերիկեան կառա-
վարութիւնը Փոքր Ասիոյ մէջ
ունենար այնքան մեծ շահեր,
որքան ունի Մանչուրիոյ մէջ
Սուլթանը պիտի չհամարձակէր
հոն անդորրութիւնը վրդովել,
քանզի Ջոն Հէյ (արտաք. գործ.
նախարար) անոր երեսին պի-
տի տար ապտակ մը, որմէ
իր ակռաները պիտի թափէին,
իրողութիւնը սա է թէ թուր-
քիոյ մէջ Ամերիկայի շահե-
րը յաւէտ կրօնական և կր-
թական են, և այն շահերն
ալ միտնորական ընկերու-
թեանց կը պատկանին: Այս
նիւթապաշտ դարուն մէջ բարձ-
րագոյն շահերը չեն որ գոր-
ծի կը մղեն կառավարութիւն-
ները, այլ նիւթական շոշա-
փելի շահեր, ուրիշ խօսքով
գրամ: Եւ ուստի խեղճ Մըն-
րոյի վարդապետութիւնը իւր
խրտուիլակ մէջ տեղ կը քաշ-
կուտուի: »

«Վոշնակ» ի պատ. խմբագ-

րութիւնը կեղծակցեց, «Իբր
կառավարական յանձնառու-
թիւն մը բառին խտագոյն
իմաստով, ամերիկեան կառա-
վարութիւնը պարտաւորութեան
տակ չէ թուրքիոյ ներքին
գործոց միջամտելու և Հայոց
օժանդակելու: Այս կընդունինք,
և ոչ մէկ Հայ կամ Հայոց բա-
րեկամ այս կռուանի վրայ ա-
մերիկեան կառավարութեան դի-
մում ըրած է որ օգնէ Հայոց:
Մենք ամերիկեան կառավարու-
թեան և ժողովրդեան կը դի-
մենք բարձրագոյն պատճառնե-
րով, որք անունդ տուած են
մարդկային տիեզերական եղբայ-
րութեան գաղափարին: Ամե-
րիկեան անրիմ դրօշը կը ծա-
ծանի ազատութեան և եղբայ-
րութեան համար: Այս զգացու-
մն էր որ կը ներշնչէր ամե-
րիկեան Սահմանադրութեան հե-
ղինակները, ոչ թէ գժուձ չու-
համուրթիւնը: »

Ուրախ ենք որ Հայոց ապահո-
թիւն ձեռք բերելու պէս ան-
վիճելիօրէն մարդասիրական հար-
ցի մը վրայ լսկ շահապե-
տական ակնոցով չէ որ կը նա-
յի Ամերիկայի Միացեալ Նա-
հանգաց պր. Նախագահը, որ,
ինչպէս Ուաշինկթընէ գեկու. 5
թուականաւ հեռագիր մը ի-
մացուց, իր պատգամագրին մէջ՝
զոր ուղղած է Միաց. Նահանգաց
58 րդ Գոնկրէսին, յայտարա-
րած է թէ Միաց. Նահանգաց
պէս ազգ մը «զղուանքով պէտք է
բողոքէ Հայոց վրայ ի գործ դը-
րուած սիսթեմայի, երկար և
անգութ ճնշումին դէմ»: Պր.
Բուզվէլթի այս հանգիստոր
յայտարարութիւնը որ միան-
գամայն Պոստոն Հէրըլտի « ոչ
միջամտութիւն» յոգուածին դէմ
շառալձայն ապտակ մըն է,
կուգայ մեզ յոյս ներշնչել թէ
Միաց. Նահանգաց վեհանձն
Նախագահը ի մօտոյ իր բողո-
քի ազդու ձայնը կը բարձրա-
ցնէ գործնականապէս ու դաս
մը կուտայ Եւրոպայի ազատա-
կան պետութիւններուն, Անդ-

լիոյ, Ֆրանսայի և Իտալիոյ, ո-
րոնք դեռ կը վարանին դաշ-
նագիրներով իրենց յանձնա-
ռութիւնը կատարելու համար
նախաձեռնարկ ըլլալու: Այդ
նախաձեռնութիւնը եթէ Ամե-
րիկան ստանձնէ, չենք կարծեր
որ յիշեալ երեք եւրոպական
պետութիւնները գոնէ հետեւ-
դական ընթացք մը բռնելէ ետ
կենան կամ հակառակին:

Անգլիոյ ազատական մեծ օրա-
թերթը Տէլի Երկու պետու-
թեանց Հայոց ի նպատակ ազդու
գործունէութեան պէտքը շեշ-
տելով հանգերձ, նախաձեռնու-
թիւնը կուզէ, միամտօրէն, Ռու-
սիոյ տար որ կը նշանակէ դառ-
նուիլն պահպանութիւնը արջին
յանձնել: Բայց ասով հանգերձ
անգլիական մամուլը ու կառա-
վարութիւնը միշտ տրամադիր
է Հայոց վիճակը բարեկարգելու
բաւական է որ նախաձեռնութիւ-
նը ուրիշ պետութիւն մը ըս-
տանձնէ: Նոյն պատրաստա-
կանութիւնը յայտնած է Ֆը-
րանսան. քանի քանի առիթ-
ներու մէջ պր. Տէլլասէնը ը-
սած է թէ ինք պատրաստ է
Հայոց ի նպատակ չարժեքու բայց
« ոչ առանձինն»: Ինչպէս Ամե-
րիկան նոյնպէս և Անգլիան ու
Ֆրանսան Հայկական Նահանգ-
ներուն մէջ մասնաւոր շահեր
չունին և այս երեքի միջա-
մտութեան պարագային Ֆրանս-
այի գաշնակից Ռուսիան չէ
կարող արգելել Ֆրանսան որ
զուտ մարդասիրական գործի մը
չը մասնակցի: հետեւաբար այդ
երեքին միջև համաձայնութիւն
մը կարելի է, միայն թէ պր.
Բուզվէլթի նախաձեռնութիւնը
ունենայ և չուչացնէ: «Միաց.
Նահանգաց նման ազգ մը պար-
տի զղուանքով բողոքել Հայոց
վրայ ի գործ դրուած սիսթե-
մայի, երկար և անգութ ճնշ-
ումին դէմ: »

ՊՈԼԿԱՐԱՅԱՑՈՒԹԻՒՆԸ

ՊԱՏՃԷՆ ՏԵՂԱԿԱԳԻՐԻ

ՈՒՂՈՒԱԾ ՊՈԼՈՑ ՊԱՏՐԻԱՐԻՆ

Ամենապատիւ Արքեպիսկոպոս Հայր

Ազգային թերթերու մէջ խորին ցաւով կարդացի Պոլկարիոյ կառավարութեան նոր ընթացք մեր վարժարաններու մասին, որու համեմատ, Ձեր բարձր Սրբադնութիւն Պոլսոյ Պոլկ. դործակատարին միջոցաւ ընդունած անհապառ պատասխանին վերայ զիմեմ է տեղական Հոգաբարձութեան, նոցա կարծիքը ընդունելու հետեւումը : Եթէ բարեհաճի յիշել Ձեր բարձր Սրբադնութիւն՝ տարւոյս առաջին կիսուն մէջ Շուշույէն զրկած տեղեկագիրս, պիտի յիշէ անշուշտ նորա մէջ մասնաշնչուած տխուր կացութիւնը եւ զուշակութիւնը, որոյ համար մարդկային հանձարի հարկ չի կար : Կամեղի իրաց ընթացքը արամարտութիւնը դործը պիտի բերէր պիտի յանդիմանէր վերջապէս այս կէտին : Եւ յիշեցնելով որ Պատ. Հոգաբարձութիւնը իւրաքանչիւրը իր կարծիքը հաղորդէ, նուազաւ ալ իբր Պոլկարիոյ տարագիր գումակ, այլ սերտոս նկեղեցոյս եւ ազգիս օգտին մշտահուր, կը համարձակիմ խոնարհ տեսութիւնս եւ խորհուրդս, անգամ մը եւս Ձեր Բարձր Սրբադնութեան, եւ որոց անկն է, լուրջ ուշադրութեան յանձնել : Դժուր նոր չէ, եւ խնդիրը լուսաբանելու համար կըստիպուիմ եւս դառնալ : 1892 ին վերջերը, ժամանակի կրթական նախարարին թեղադրութեամբ իբր թէ աւելի յունական ազդեցութեան դէմ — 11 եւ 12 ք. յօդուաներով օրէնք մը թուականացաւ : հպատակ ժողովրդոց վարժարանները կառավարութեան ձեռք անցնելու եւ նոցա մէջ պոլկար լեզուն առաջին դասելու համար : Թուրք եւ յոյն վարժարանները իրենց պաշտպան տէրութիւններուն ունէին, եւ օրէնքի սահմանին մէջ կարող էին իրենց իրաւունքը փրկել, ինչպէս որ ըրին եւ կը շարունակեն : Իսկ հայերը բան մը չունէին : Լեզուն ալ չունէին, վասնզի վարժարաններէ միայն կարող են ըստանալ զայն : Որովհետեւ նոյն թուականին վառնայի մէջ կը քահանայապետէի, այն բոթարիւր լուրը ստանալով՝ նախ եւ առաջ տեղւոյն Մեծ. Հոգաբարձութեանց զիմեցի, որոնք իրենց չըջանին արդէն լրանալը եւ վարժարաններուն զիջուած պարտքը յառաջ բերելով, հրաժարեցան գաղափար յայտնելէ : Դիմեցի թաղականին, որ երկար ատենէ ի վեր գործն պաշտօնավարութիւնէ հանդիսան կառնուր : պատասխան տուին թէ ուրիշ ազգեր ինչ ընթացք որ բռնեն, իրենք ալ ստիպուած են նոյնին հետեւիլ : Կրցածիս չափ քացատրեցի թրքաց եւ յունաց մասին տեսութիւնս : արժէք չունեցաւ : Գիշտոյ, կրթական նախարարը Ժիքօֆ, ինքնին վասնա այցելելով, իրեն զիմեցի, եւ շնորհ խնդրեցի վերցնելու համար Պոլկարիոյ մէջ հայ լեզուն սպառնացող վտանգը : Սա անխղճօրէն պատասխանեց թէ ժամանակով Փոքր Ասիոյ խորքէն գաղթած ժողովուրդ մը, որ կրօնքով հայ է, իսկ անոր հետ համասեւ ըլլալուն վրայ զօրաւոր ապստամբներ կը պակսին, փոխանակ հայերէնի զոր կուսանին Պոլսահայոց բնականդին ազդեցութեամբ

թող մշակին պոլկարներէն, ինչ որ իրենց ներկայ հայրենիքին լեզուն է եւ աւելի օգտակար եւ թէ Պոլկարիան երբ առանձին տէրութիւն եղաւ, հայ լեզուն չգտաւ երկրին մէջ (. ' .) : Բնականաբար պատշաճ պատասխանով հերքեցի սոյն անհեթեթ կարծիքը : Այնուհետեւ զրաւոր զիմեցի Պոլկարիոյ բոլոր Հոգաբարձութիւններուն, սա գաղափարն եւս միացնելով թէ՛ ընդհանուր աղերս մատուցուի իշխանին : Հասած պատասխաններէն մին կը քննադատէր ինքնակոչ ձեռնորէցութիւնս, մի քանին մօտակայ լաւագոյն օրերով յուսադրուած ասանկ փծուն խնդիրներով զբաղելը ժամավաճառութիւն կը համարէին : Ուրիշներ կը պնդէին թէ քուէարկուած օրէնքը յունացեալ պոլկար (կապալուզ) ներու վերաբերելով, կարճ ժամանակէն Հայոց համար անանձնաշնորհում պիտի լինէր : Ձեռնարկին մէջ յօստովնէի ինքիբը, ներկայացուցի հոգեւոյս Աշքեան Պատրիարքին, ազգայնով որ Յունաց պատրիարքի հաւանական գիծութիւն ընկերանայ բողոքելու համար վեհ. Սուրբանին իբր գերիշխան պետութիւն : Ուշադրութեան չարժանացայ : Թուրքերը եւ յոյները կը գործէին ուժիւնութեամբ, գոնէ մինք ալ անբաժին չմնալու նախանձախնդրութեամբ ստիպուեցայ Ս. Պատրիարքին կրկնել խնդրքս եւ այս անգամ խնդրագրոս օրինակները զրկել այն ատեն Պոլսի գաղութող գրիթէ բոլոր Գեր. Սպիակոպոսներուն : աղաչելով որ անոնք ալ իրենց չըջանակին մէջ հաճին օգտակար ազդեցութիւն ի գործ դնել : Արդէն 93 թուականի կիսուն մէջ կը գտնուէինք, երբ պատահեցաւ նորընտիր Ս. Կաթողիկոսին ուղեւորութիւնը Վիէնայի վրայով : Անկէ հրաւէրի մը վառնան փափաքելով գործնականապէս մասնակցել, նուազաւ զրկեցին իբր պատգամաւոր : Առթիւն օգտուելով թախանձեցի Վիէն. Հայրապետին, որ հաճեցաւ նուազաւ յանձնել բարձր իշխանին ուղղեալ երախտագրական եւ աղերսական գրութիւն մի : Պաշտօնս յաջող անցաւ եւ նպատակաւ խոստում ընդունեցայ : Վերջապէս այս գիծով միանալով Պոլսոյ մէջ ի գործ դրուածներուն, ուր ուրեմն հորմամայուեցաւ վերջիշխալ յօդուաներուն զործադրութիւնը յետագիւր, բայց ոչ ջնջել : Թուրք եւ յոյն ժողովուրդները մեղի հետ բաղդատմամբ շատ աւելի զօրաւոր զիրքի մէջ գտնուելով հանդերձ անմիջապէս ձեռք զորկին իրենց վարժարանները ապագայի դժուարութիւններէն ազատ պահելու միջոցներուն վրայ հոգալու : Պոլկարահայ կողմայրներս չի գտնուին այս պէտքը : Ընդհակառակը, կառավարութեան առժամ թոյլատու ընթացքէն չփանալով Հոգաբարձութիւնը, ուսուցիչք հանգրձ ունեցէ իրար գերազանցեցին յաճախ անմիջ խնդիրներով էնարէթթէօններուն եւ կրթական նախարարութեան պիտուցաւ պատճառելու եւ միանգամայն կծու դիտողութիւններու արժանանալու մէջ : Նուազաւ 95 ին Ամեն. Իգմբրիտան Սրբազանի անօրինութեամբ մեկնած էի Սուրբով : Այնուհետեւ գաղթականութեան նորանոր հոսանքները մտածումներու եւ գործերու մէջ աւելի տարբեր ընթացք եւ վեճեր յառաջ բերին : Անցեալին կրթական գէպը նկատի առնել անկարելի դատուեցաւ : Առ առուելին, իրքեմի երբեմն առաջնորդական խնդիրներ հրապարակ հանուեցան : Այցելուհովներ եկան գացին որոց արդ-

եանց պատմութիւնը ծանօթ է : Բախտը 901 ին Սօֆիա նեւեց նուազաւ : Ուրախութեամբ դիմեցի որ այն ժամանակ պոլկար կառավարութեան մեր մասին հայեացքը նպատակաւ էր : Մի քանի անգամներ նախարարապետին ներկայանալու առթիւ ունենալով, կը տեսնէի որ համակարանութեամբ կը յայտնուէր հայ ժողովրդի Պոլկարիոյ մէջ շարունակուած անկարգարան վիճակին նկատմամբ եւ միանգամայն խրախոյս կը տրուէր մեր տոհմային վարժարանները բարեկարգ պահելու : Սոյն բարենշան երեւոյթին հանդէպ, միտքս կը տօնորէի Սօֆիայի մէջ կեդր. բարձրագոյն վարժարան մը հիմնելու գաղափարով զոր կը նկատէի ամենափրկարար միջոց՝ հայ լեզուն, պատմութիւնը եւ կրօնը պատշաճօրէն մշակելու : Յայտնեցի կար : Սօֆիայի մատուոց ունէր ընդարձակ բակ մը, որոյ վրայ չէնք կառուցանել ի վեհ. երբեմնի նախարարութիւնը արդիւրեւ էր : Սիրեցարանի հաշիւն գնելու նպատակով, սակայն յետոյ այս ծրագիրը փոխուելով մեր խնդիրը կը դիւրանար : Բաւական անտեղի արգելքներու հանդիպելէ յետոյ, ձեռք առի ուրեմն պարբերական դիմումներս, Մետրօքը լիտէն՝ նախարարին, նախարարէն քաղաքապետութեան, վերջապէս երկար ձեռքերէ յետոյ, յորում վկայ է Պոլսոյ գործակալարանի ներկայ օգտակար Պրն. Մաթօֆի գահլիճին որոշումը հաղորդուեցաւ ինձ, թէ նախարարութիւնը սկզբամբ արգելք չը տեսներ, միայն թէ գետնը քառակուսեւորու համար կը մնայ քաղաքապետութեան հետ համաձայնիլ : Երբ այս յաջողէր, վստահ էի արտասահմանի մէջ մի քանի բարեկենտրոն գործող աշակցութեան, որոց բարենպաստակ արամադրութիւնները մօտէն շօշափած էի : Ուստի կատարած դիմումներու արդիւնքը, եւ դետին յատկաձեւը յատուկ տեղեկագրով Պատրիարքարան հաղորդելով աշակցութեան խնդրեցի : Երբ զիրը յանձնուած էր Յակոբեան Տ. Վահան վարդապետին, որ այդ միջոցներ նշանակուած էր սյցելու հովիւ Պոլկարիոյ : Նշանակուելէն մինչեւ քաղաքը 6-8 ամիս տեւեց, իսկ երբ հասաւ, նա չէր հաճիր իր պատուական անձէն զատ ուրիշ խնդրի հետ հաշտուիլ : Սոյն ձեռնարկին այ շարունակութիւնը մնաց անկատար, եւ հետզհետէ առաջնորդական ծանօթ մանրամասնութիւններուն եւ զարգացական անձայր վեճերուն շնորհիւ, տեղական կառավարութիւնը առթիւ ունեցաւ այնքան մօտէն ուսումնառիւնը մեր բարքերը եւ բարոյական հիւանդութիւնները, որ չը վարանեցաւ այս անգամ վճռական հարուածը ուղղել, պահանջելով այնպիսի դաստառներ, որոնք վկայուած ըլլան կառավարական գիմնադրութեան, ուր սակայն հայ լեզուն չկայ : 26ր բարձր Սրբադնութեան հոտաւէր ներողամտութեան ապաւինելով, կը համարձակիմ աստ յայտնելու թէ, սոյն հրամանին զէմ Պատրիարքարանի ձեռք առած միջոցները չեն գործի երախտաւորել փրկարար արդիւնք : Սոյն երկարապատու տեղեկագրութեամբ, պոլկար կառավարութեան եւ երկրին հայ ժողովրդի զանազան ժամանակներու մէջ հետեւած ընթացքը ցանալով իսկական դոյնովը ներկայացնել, նպատակ ունիմ վերջին արմատը ցոյց տալու, որպէսզի ըստ չին՝ խորհուրէ գործադրուի հնարաւոր գործան : Արգ, նուազաւ խոնարհ կարծեօք, այս կրնայ լինել, Պոլկարիոյ հայա-

բնակ վայրերէն պատգամաւորութիւն կազմելով, եւ եկեղեցականի մը առաջնորդութեամբ դիմում ընելով ուղղակի բարձր իշխանին, մատուցանելու համար մեր հոգեւոր բարձր իշխանութիւնէն աղերսագիր մը, որպէսզի գոնէ զեւ երկար ատեն մը յետագուր զանլիճին որոշուի : Ներկայ պարագային համաձայն, յարմարագոյն է որ աղերսագիրն ստացուի վեհ. Հայրապետի կողմէն լիի, եւ Ձեր բարձր Սրբադնութիւն բարեհաճի ուժ տալ, Պոլսոյ գործակալարանի միջոցաւ : Եթէ յաջողի սոյն միջոց, կը մնայ այնուհետեւ անխալդ նոյնրազգործի կեդր. վարժարան — եւ նորտ կից առաջադասական կառուցանելու գաղափարը : Եւ յայտնի ձեռնարկ մը կոչուած է փրկելի պոլկարահայոց ապագան, եւ ինչպիսի ընել նաեւ Ռուսներէն հայոց մէջ ազգային ինքն-ճանչութեան զարկ տալու : Յայտնի է թէ սոյն գործը յաջանալիս է եւ հարկ ի գլուխ եկանելի, բայց անհրաժեշտ է, մասնաւոր երբ նկատի առնուի թէ Պոլկարիան իր մէջ պարունակած 15000 հայոց թիւէն շատ աւելի մեծ կարեւորութիւն ունի հանդէպ հայութեան : — Եւ որովհետեւ Պոլկարիոյ մէջ այսօր հայ լեզուի, վաղն ալ գուցէ եկեղեցական գործերի, սպառնալով վասնզոր ուղղակի արդիւնք է հոյ բացակայող կազմակերպութեան, ինչ որ իր կարգին մշտական վերահսկողի մը պակասութեան, պիտի համարձակիմ ներկայ առթիւ հովուական հարցին վրայ եւս ակնարկ մի նետել : Անուրանալի է որ, իմէ ժամանակին հետեւկատ հոգաւորութեամբ, առանց տաշնորդական քաղաքական շնորհ յաճելու, պատրիարքական արթնալու եւ մշտական ներկայացուցիչ մը հաստատուած լինել, թերեւս այսօրուան զարգացական տալիս կարգը երբեք չէր ծնիր : Եւ յայտնի հոյ ցարդ պատահած գանազան կորուստներ եւ վնասներ է՝ որոնց ցանկը ողբալի, չէին տեղի ունենար : — Ընդհանրաբար կզած առժամանակեայ փորձերը հիմնադրուի էին, եւ չէր կարելի ցարդ եղածներէն տարբեր արդիւնք սպասել անցնել : Իսկ վերջերս յարուցուած առաջնորդական խնդիրը եւ ընտրութիւնը, նա ալ առաջի վրայ մի չէնք էր, որ կը փորձուէր կառուցուել : Սակայն ընտրուած Սրբազանը եթէ լինէր յամառ եւ համբարատար, թերեւս յաջողէր հիմ գնելու Ապա թէ ոչ ամենայն հաւանականութեամբ, նա ալ իր կարգին, ցայմ պաշտօնը լրացուցած համարելով, ճամբայ պիտի փնտռէր վերադառնալու : Նուազաւ առաջին յուսոյն համար էր որ այնքան տքնեցայ, մինչեւ զոհել պաշտօնս, բայց երբ չը յաջողեցաւ, ստիպուեցայ վերադառնալու նախկին համոզումին (Սուրհանդակ 1095-1096) թէ ներկայի համար առաջնորդ անտուր մեծ է եւ կնճառոտ, եւ հարկ կայ ըսելու, երթակայ նաեւ կամայականութեան ժողովրդագային հաւաքածոյի մը որոյ իրաքանչիւր հատուածը իր մասնաւոր գաղափարներուն սերահար յաճախ փոխանակ առաջնորդուելու՝ առաջնորդը կը պահանջէ : Պէտք է ուրեմն Փոխնորդութիւն հաստատել : Այդ միայն կրնայ արդիւնաբեր լինել, եթէ յանձնուի մի բանիւրուն եւ յարատեւող եկեղեցականի, որ գիտնայ պարագային համեմատ միջոց եւ դարձան հարկել : Երբ այս քայլը իր արդիւնքը — չէ թէ փոտաբանական աղապակը — կարենայ ցոյց տալ, եւ տակաւ առտակաւ գետին պատրաստուի, ատոր

վրայ միայն կարելի է հիմնել առաջ-
նորոգութիւնը, որ կրնայ այնուհետեւ
շարունակուիլ տեւականապէս : Բը-
նութեան օրէնք է , նախ ծնիլ, ապա
աճել : Չէ՛ կարելի ասոր հակառակ
օրինակ բերել Ամերիկայի եւ Եւրոպա-
յի նորահաստատ առաջնորդութիւննե-
րը, որոնց առաջինը հովուութիւնն է
սկսաւ, ու ապա է Պուլկարիոյ եւ
Ռուսիայի կոնստանտինովսկի «Սուուդ
ի մարգարէս» —

Ամերիկացիներու համար տեսու-
թիւնս , որ արդէն չափ երկարե-
ցաւ , էր համարձակում կարծիք յայտ-
նելու նաեւ թէ ներկայ պայմանո-
յի մէջ (եւ արդէն վերջին առաջ-
նորոգման ընտրութեան անցաւ) եւ-
թիւն բերումը նպատակաւարար եւ
օգտարարագործն է փոխանորդը ա-
նուանուել վեհ . կաթողիկոսին կող-
մէ , վայելելով փեսային աստի-
բարձր պաշտպանութիւն եւ արդե-
ցութիւն Կ . Պաւլոս պատրարքու-
թեան :

Իսկ զանաւորով ազգային կըր-
թական ներկայ տապալումն , եթէ
խոսարհ առաջարկւոյ ընդունելութեան
արժանանայ , պէտք է համոզուիլ թէ
իշխանին լինելիք գիմումը յապա-
ղում չվերցնելու : Եթէ անօրինութի
այնպէս որ նոր Հովուի մը առաջ-
նորոգութեամբ ի գործ դրուի սոյն
եղանակը , անոր ալ փութացում
անհրաժեշտ է : — Արդէն , առանց
նախապէս սոյն կենսական խնդրի
նպատակաւ լուծման համար հար-
կաւոր ջանքերը նուիրելու , սպառ-
նացող հարուածը ընդունելի վերջ,
աղագային հովուութեան կամ առաջ-
նորոգութեան հաստատելն ինչ նշա-
նակութիւն պիտի ունենայ : —Ամենա-
խորին ակնածութեամբ մատչելով ի
համար Սուրբ եւ օծնալ Աշոյ Չիւր
բարձր Սրբադնութեան :

Մնամ ամենախոնարհ ծառայ
ՅԱՆԱՆ ԱՔԷ , ՄԱՆԴԱԿՈՒՆԻ
1904 8/21 գիտ .
ՄԱՐՍԵՐԻ

ԻՍԼԱՄԻԱՅԻ ՇՐՋԱԿԱՅ ԿԱՅԱ-
ՐԱՆՆԵՐՈՒ ՀԱՅ ԳԱՂՈՒԹԻՆ

Հայութեան փառքն ու պարծանքն
եղող Սասունը այսօր կը տառապի
նիւթական նեղութիւններով, Սասուն
իւր կրկնորդ հերոսական կռիւններէ
վերջ թէ եւ ընկճուած՝ ապաքին իւր
վեհ հոգին եւ անկեղծ սիրտը անընկ-
ճելի մտայնած են , եւ կը բարախեն
զարձեւել ընդհանուր ազատութեան
յոյսով , Սասունը՝ հայ ժողովրդի ար-
դար բողոքին այդ յառաջապահ իրմէ
տոնապատիկ աւելի թշնամի մը զէմ
անհաւատար կռուին մէջ արեւելուայ
օգնութիւն կազմակերպէ : Չմեռ է ար-
դէն, ձիւնն ու փոթորիկ իրար խա-
նուած դուրսէ տեղի մահ սպառնան
հայրենիքի ազատութեան սիրտն զոհ-
ուած այդ ժողովրդին, այդ՝ բոնութեան
հետ բնութիւնն եւս միացած մեծ ա-
ւեր պիտի սփռեն մեր ամենուս սի-
րական Սասունցուն . Ի . ո՞վ պիտի
նպաստէ անոր, ո՞վ օգնութեան ձեռք
պիտի կարկառէ այդ հերոս ժողովու-
րդին , — Եթէ ոչ մենք արտասահմանի
հայերս որ աղատ ամէն կաշկանդումէ
կենսիք վայելքներուհետ ունինք խորհ-
լու խօսելու բացարձակ ազատութիւնը
եւր օտարները ի սէր մարդկութեան
կը փութան օգնութիւն հապնելու կը
վայելէ՞ որ մենք անտարբեր մնամք .
չօգնել Սասունցուն , չը նպաստել
հայ յեղափոխութեան եւ անոր անձ-
ուրաց զինուորներուն , ոճրագործու-
թիւն պիտի ըլլար, եւ մեղքերու մեծը .
հետեւաբար ներկայ գրովս կը գիմեմ
Աթրաքայի, Սիւրա գողութիւն, Բատ-
նէ մահէլէի, Գարափուհարի, Վերմէն-
լի եւ ուրիշ կայսրաններու ու քա-
ղաքաց հայ գաղթականութեանց եւ կը
յայտարարեմ որ ի նպատակ Սասունի եւ
Տարօնոյ հայութեան հանգանակութեան
պիտի ձեռնարկեմ . եւ ինչպէս հայ որ-
բերու ի նպատակ Ձէյթունի եւ ի
նպատակ երկրի կռուողներուն համար չը
խնայեցիք ձեր լուծման , կը հաւատամ
թէ այս ձեռնարկած աղոթքու հան-
գանակութեան եւս սիրայօժար կը
մասնակցիք՝ առատօրէն տալով ձեր
նուէրները , առանց խժըմանքի . խղճի

արդար պարտք մէ որ պիտի կատա-
րենք հանդէպ մեր գլխաւոր եղբարց .
աղատութիւնը թանկ է եւ աշխարհք
միջոցաւ որ զոհեր տուած է անոր
համար . այս օրուան ազատ ազգեր
չափ սուղ գնած են զայն , խօսքէ աւե-
լի գործ պէտք է (*) եւ մենք այս վեր-
ջինով զոյգ տանք թէ ազատութեան
արժանի ազգ մենք , հաւատակ այն
ամէն պատահականութեանց ու ձա-
խողութեանց՝ որոնց ենթակայ եղած
են միշտ ընկճուած ազգեր , չը յուսա-
հատենք բնաւ , զի յուսահատները գե-
րեղմանին մէջ են . Հայաստանի ազա-
տութիւնը ձեռք բերելու համար կըրկ-
նապատկենք մեր եռանդն ու աշխա-
տութիւնը , առանց միայն գնելու անհիմն
առարկութեանց օգնենք Սասունցուն,
օգնենք նաեւ հայ յեղափոխութեան,
զորացնենք զայն նիւթապէս եւ բա-
լայապէս , որովհետեւ անով պիտի
գանենք մեր փրկութիւնը . եւ պիտի
պահպանենք մեր գոյութիւնը կազմող
իւրիւն ու եկեղեցին — այսինքն հայու-
թիւնը :

Մնամ աղօթարար ազգիս
ՎԱԳՆԱԿ ԳԱՀԱՆԱՅ
8 գիտ . 904
Իսլամիս

(*) Բայց ոչ այն յիմար գործը զոր
միշտ ցարդ Գաշնակցականները գոր-
ծած են եւ որուն չափագործը եղած է
սա միամիտ յանապաւ իւր գրացի
կաշիկ աղբոր հետ :

ԽՄԲ .

ԱԶԳԱՅԻՆ

Ռուսաց թաղ . Խորհուրդը
պաշտօնապէս կիմացնէ մեզ թէ
ի նպատակ Տարօնոյ արկածեալ
ներուն կատարուած հանգանա-
կութեան արդիւնքը 1031 ֆր-
եղած ու Պատրիարքարան զրկու-
ած է :

— Եգիպտոսի մէջ թէ՛ Տարօնի
ի նպատակ հանգանակութիւնը կը

շարունակուի եւ թէ Ս . Էջմիա-
ծնի վանքին ներկայ թշուառ վի-
ճակի դարմանումին համար զուտ
հանգանակութեան մը ձեռնար-
կուած է :

— Այնպիսի դատաւ . վարչութիւ-
նը կրկին խնդրողով մը Պատ-
րիարքարան գիմած եւ ձմրան առ-
թիւ կարօտեալներու թշուառ
վիճակը նկարագրելով դարմա-
կան նպատակ խնդրած է :

Փափաքելի է որ իրենց բնա-
գաւառէն հեռի գանուող Ակնեցի
աղագայինք՝ որոնց մէկ կարեւոր
մասը բարեկեցիկ է , քիչ մը
աւելի կարեկցութեամբ վե-
րաբերուին իրենց ծննդ-
դավայրին թշուառութիւնը
ամաքելու :

— Խաղաղիկ Ներսէսեան վար-
ժարանին 2000 լիւրա նուիրող Տ-
Թորոս Բարադուեան մեռէր է
գեկտ . 2 ին :

— Պուգրէշի հայ գաղթական-
ներու հիմնած շահատիրական ըն-
կերութեան վարիչ և կարեւոր
տասը անգամներու ստորագրու-
թեամբ ու պաշտօնական կնիքով
հերքեալ մը եկած է մեզ հը-
րատարակելու խնդրանք . Այդ-
ընկերութեան ծանօթ խնդրոյ
մասին ասկէ առաջ երկու կողմէ
եկած գրութիւնները հրատարա-
կած ու խմբագրական դիտողու-
թեամբ մը մեր թերթին սիւ-
նակները փակած ըլլալով, չէինք
կրնար այս վերջին գրութիւնը
հրատարակել , որ ճարտար ի նոր-
24 թիւին մէջ երեցած գրու-
թեան մը պարունակութիւնը կը
հերքէ և Տ . Յ . Թաթաւեանի զը-
րածները չստու եւ անհիմն զը-
պարտութիւնները կը հռչակէ :
Այս առթիւ ալ կը կրկնենք որ
ընկերութեան անգամները զուտ

ՆԵՐՍԵՍ ԱՅՏԱՐԱԿԵՑԻ
(Արտատպուած ԲԱԶՄԱՆԻՊ հանդէսէ)
Սորանց մէջ էր եւ Սինոդի անդամ Մա-
կարը , որ այն ժամանակին նոր էր ձեռնա-
դրուել եպիսկոպոս : Այնուհետեւ քանի կին-
դանի էր Ներսէսը՝ ըստ միաբաններն երկկոյ
առաւօտ եկեղեցուց յետ չէին մնում , բացի
չափ ծերունիները եւ հիւանդ միաբանները :
Հիւանդները համար հրամայել էր վեհարանի խո-
հարարին կերակուր պատրաստել :
Անապատական սովորութեամբ կանայք ի-
րաւունք չունէին Սեւանայ վանքը գնալ ու խ-
տի , որովհետեւ արիւմտ էր այն համոզումն ,
որ եթէ երեւան կանայք անապատականներին
գաղթալովութեան տակ իր լինեն աշխարհից
մեկուսացած կրօնաւորներին , Ներսէս կաթողի-
կոսը վերացրեց այս արգելքն եւ իրաւունք
տուեց կանանց էլ գնալ ու խտակատարութեան
եւ գրեց Սեւանայ անապատի միայնակեացնե-
րին . Թէ կանանց ուխտագնացութիւնը չի կա-
րող նորանց գաղթալովութեան տակ իր տալ , ե-
թէ իրանց հաւատը հիմն վերայ է հաստատը-
ւած . ընդհակառակն կանանց ցերեանագութիւնը
նորանց էլ ջերմեանից աստուածապաշտութեան

գրգռել պիտի լինի . օրինակ բերելով թէ Քրիս-
տոսի առաքելների հետ կանայք էին շրջում
եւ պաշտում : Այն ժամանակից սկսեալ կանայք
անարգել գնում են Սեւանայ վանքը ուխտի :
Յովհաննէս կաթողիկոս Կարեղու ձեռնադրու
Գեորգ եպիսկոպոս Վահագնեանը չափազանց ա-
պականաբարոյ , պնասէր , փառամոլ , կուլփող
կաշառաբէր եւ գոռոզ մէկը լինելով կամենում
էր իւր նախկին ինքնիշխան եւ սանսարձակ
նիստն ու կացն ունենալ եւ ներսէսի կաթո-
ղիկոսութեան օրով . բայց կաթողիկոսը զս-
պուն , ճնշում է նորան . եւ նա կաթողիկո-
սին վնասելու չստանալով իր կատարարու-
թեանը գաղտնի գանգատաղիւ էր ուղարկել զա-
նազան ամբաստանութիւններ ընդհանրով . խնդ-
րելով որ երբ Ներսէսին կաթողիկոսութիւնից
կը հրաժարեցնեն՝ այն ժամանակ միայն իր ա-
նունը յայտնեն : Սա ինքն համարեալ անգը-
րագէտ էր , անբաստանազիրը գրել տուել Սինո-
դի ատենադպիր Յովհաննէս Սիմոնեանին՝ երկու
օրինակ , մինը Ռուսերէն . միւսը հայերէն եւ
ուղարկել էր մէկ օրինակը չէ՞ ժամտարմի
կոմս Օսլովին , միւսը ներքին գործոց Լա-
նակոյին : Որովհետեւ Սեւաստարօրի պատեհաղը
շարունակուած էր , Ներսէսին նկարագրել էր իւ-
րաւորութեան գաւառն , որ ուրախանում է ,
երբ Ռուսներն յաղթում են . եւ յաճախ ա-
սել է , թէ՛ եւրոպացիները կը յաղթեն Ռուս-
ներին , թէ՛ երբ լսում էր . որ Ռուսներն այս

ինչ յաղթութիւնն արել են , ասում էր . —
ստու է . եւ եկեղեցիների մէջ թոյլ չէր տա-
լիս բարեմաղթութիւն անել Ռուսաց վեհալ յա-
ջողութեան համար . եւ թէ թիֆլիզում Պար-
սից գետապանի հետ իւր սենականում երկարա-
տեւ գաղտնի խորհրդակցութիւն էր ունենում .
թէ անբութեան հաստատած օրէնքներին Սինոդի
մասին բողոքովին ուշ չէ գործնում եւ թէ՛
Էջմիածնի գանձարանին ինձ է յանձնել եւ էր
բողոք հարստութիւնը յափշտակել եւ , միայ-
նանութիւնը յետին թշուառութեան է հասել ,
ցնցոտի հանգերձներով են մնացել եւ այն եւ
այն : Այդ ժամանակու Ներսէս կաթողիկոսի
հիման վերայ Սինոդի պրոկուրորի պաշտօնը կա-
տարում էր վանքի բժիշկ Կ . Վասակեանին :
որ շատ ու շատ թոյլ գրագիր էր : Երբ կա-
տարութիւնն ստանում է Գեորգի ամբաստա-
նագիրը . ուղարկում էր պրոկուրորին եւ
տեղեկութիւն պահանջում լատինական բառի ի-
նքն չէ հասկանում Վասակեանին եւ չգիտենա-
լով , թէ Սինոդի ատենադպիր Սիմոնեանին է
Գեորգ եպիսկոպոսի թուղթը գրել : Սիմոնեանին
իրան էլ տալիս պատասխան գրելու . ըստ որում
ինքն անկարող էր գրելու . եւ Սիմոնեանին ի հար-
կէ Գեորգ եպիսկոպոսի խորհրդով բոս հաճոյց
գրում է , իսկ Վասակեանին ստորագրում եւ ու-
ղարկում : Գեորգի ամբաստանագրի օրինակը կա-
թողիկոսին են ուղարկում Պետերբուրգից :
(Շարունակելի)

չահագործական ձեռնարկի մը առթիւ փոխանակ թերթերու մէջ «ըսի ըսաւ» ով զբաղելու և հանրութիւնը ձանձրացնելու, լաւ կընեն եթէ ընկերական աստեանի մը կամ քննիչ յանձնախմբի մը միջոցաւ խնդիրներն կարգադրեն:

— Կրիկիկոյ Ս. Կաթողիկոսը իր աթոռը Սիւս հասած է:

Շ Ն Ո Ր Հ Ա Ա Ա Ի Ք

Գործ. Ժողովու շնորհակալութեամբ ընդունեց Տ. Ն. Քէսէֆեանէ 5 ֆր. նուէրը իւր անուան տարեգարձին առթիւ:

Ի Դիմաց

Աղք. Ընկ. Գործ. Ժողովու
Ատենայն Եկեղ. Ատենայն Եկեղ.
Մ. Գարապաշեան Զ. Ազապար
Վառնա 15 դեկտ.
1904

Տ. Դեռնոյ եպ. Շնչմանան որ բաւական տարիներէ ի վեր երուսաղէմի վանքին մէջ աքսորական կապէր, վախճանեցաւ 59 տարեկան: Հանգուցեալը բացի քննիչական պաշտօններէ Պրիւճիկի, Կիւրիւնի, Եօզկատի, Պարբերի և Կարնոյ առաջնորդ եղած էր երկար տարիներ և ձեռնահասօրէն վարած էր առաջնորդական և քննիչական պաշտօնները, նաեւ կարող բնականաբար մըն էր, մանաւանդ իր թուրքերէն քարոզները սքանչացում կը պատճառէին ու կնդրող թուրք փաշաներու և էֆէնտիւրու բակ:

Դեռնոյ եպիսկոպոս ազգու բողոք մը ուղղած էր Եւրոպայի թուրք կառավարութեան բնութեանց դէմ, այլ բողոքադիրը այն ժամանակ հրատարակուեցաւ Եւրոպական թերթերու մէջ և այդ իսկ պատճառ եղաւ կը կարծենք իր աքսորմանը: Բայց ասկէ քանի մը տարի առաջ իր գովելի անցեալը սեւ ամպերով քողարկուեցաւ, սա ամբաստանութեամբ մէջ Սուլթանէն Ներդուլիւն խորհրդաւ ըլլալ աքսորէ ազատուելու համար: Դեռնոյ եպիսկոպոս գրական կարողութեամբ ևս օժտուած եկեղեցական մըն էր. «Գիրուկ» և այլ կեղծանուններով իր շատ մը լուրջ յօդուածներ տեսնուած են Պոլսոյ և Տիգրիսի թերթերուն մէջ:

Մ Ո Ւ Հ Ա Ր Է Պ Ե

Լոնտոն 16 դեկտ. «Տէյլի Թէլեգրաֆ»-ի Բիւնջուտան իշար օլընտըրը իւզրէ, Բուս օրտուսընըն ուլ գօլու իւլէրլէմէյէ պաշլամըլ օրտուսըն երկուր. 65 քիւմէթրօ մէսաֆէտէ եայլըմըլ տըր: Բէս մի տարիէլէրտէն թէէմիւն օլընտըրընա պիւնաէն, Բուս օրտուսը փետրվար իպթիտասընտա 600 պիւն քիւլէյէ պալիլ օլաճալ, վէ օ վազըթ պու օրտու Վլաթիլօթօ օրտուսը իլէ պիւլլէյէրէք ձաթօնըլարը իհաթէ իթմէկէ չալըլաճալ:

Թօքիօ Ամիրալ Թօկօ տօնաւմա

սընըն գըլմըլ ազամը իլէ ձաթօն տուլարընա ալտէթ իտուուլ իմէրաթօրա պիլզաթ ռաթօրթընը թաղտիլ իտէճէք տիւր: Պուլթիլ տօնաւմաընտ պիլթաթաֆ տէվլէթէրաէն վէրիլէն տուսլէթտէն տուլար ձաթօն կազէթալարըլ քէք հիտտաթէթլէնիլ տիւրլէր:

— Բէթէրապուրկտան Պէրլինէ իշար օլընտըրը իւզրէ, չու սըրա 240,000 քիւլիլք պիւր օրտու հազըրլանմալաւ ըմըլ:

— Թօքիօտոն պիլթիլթիլիլ իւզրէ, սօն կիւնլէրտէ Բուսլարըն Բօրթ Արթուրա գուվլէթիլ զալթիլէնմիլ, եալընըլ էյլաւնիլան վէ Սուսկաւալան զալթիլէրիտէ մուգալթէթ իթմէքտէ տիւրլէր: Եէսիւր տլէնէն պիւր Բուսըն քէվալթիլէն պիւնաէն, 203 մէթրօլըք թէէրէնիլ ձաթօնլարտան զալթիլ օլընմալըլ իւզէրիլէն Բուսլար իթմէլան դալթսիլէն չէքիլմիլլէր, օրտու չիւտի 3 պէօլիւք ասքէրիլ եալընըլ իքի զալթիլիլ գալմըլ, պու պէօլիլլէրտէն պիւրի 30 նէֆէրտէն իպարթէթ իմիլ: մէլքիւր գալթէտէ 150 աթէթ թօք մէվճուտ ըմըլ, պու թօքլար ձաթօնլարտան ալընմըլ, ֆալթաթ եալընըլ 200 կիւրլէրիլ վար ըմըլ, պէ հէր ասքէր 200 բաթրօն վէ 5 է դուսլարաթը համիլ իմիլ, ձաթօնլարընա ալթէլիլտէն 1000 Բուս եարթէլէնիլ, Կիճէ հիւճու մըլ էսնաթընտա 480 քիւլիլք պիւր թապուր բաթրօնը գալմալըլ ճիլէթլէ տէր հալ սիւնիլիլ իլէ ճէնիլլէլմիլ տիւր:

— «Թալլըլա իշար օլընտըլընա պիւնաէն, 203 մէթրօլըք թէէրէնիլ գալթաթընտա մէնէրալ Նօկի օմուլարընտան դաթըլալէ եարթէլէնիլ:

— Պիւրլին 15 դեկտ. — Բօրթ Արթուրա մուհաթէրէ օլընմալ Բուսլար 3 աթէթ պէօլիլ իւթիլհիւսլար հալթալա ալթմըլար, վէ պուսլարտա պիւր չօք ձաթօնլը թէլէթ իթմիլլէր:

— ձաթօն օրտուսընտա պուլընան ճալա նամ պիւր էվրօլըլըլ զալթիլիլ իտուուսի պիւր մէքթուլընտան անլալըլըլ իւզրէ, ձաթօնլար Բօրթ Արթուրըն տալիլիլ գալթէլիլէն գալթաթ եանալըլար, ֆալթաթ պու գալթէր օլ տէրէճէ միւքէմէլ մուհաթալա օլընմըլքիլ ֆէթհ օլընմալարը միւքիլիլ տիւր հէր կիճէ ձաթօնլար հիւճու իթմէքտէ վէ թէլէթիլաթ վէրմէքտէ օլմալլէ պէրապէր՝ էհէմիլլէթիլ պիւր մուվաթալիլէթ էլտէ իտէմէլթիլար հալըլ քէլալմէլքիլըլ զալթիլ Բ. Արթուրըն ֆէթհիլ միւքիլիլ տիւր տիւր:

— ձաթօնլարընա Նալթաթիլ պուլընտա Պալթիլ տօնաւմալըլ իլիւն թօքրիլէր եէրլէլտիլմիլ վէ պիւր թալըլ գալըլար թէլիլթիլ իթմիլլէր, Բուս տօնաւմալընը մութանթան (?) սուրթէթալէ գալթուլ իթմէք մալթաթիլ իլէ:

Ի Ր Ա Ս Ի Ա

Շուշինն բօլիս Նալարնիլի Սալմարօֆըն սօգալա 7 բէվլվէր գուրչուլարը իլէ գալթ օլընմըլ օլտըլը մահէլիլտէն պալթէլէլաթիլ պիլթիլիլմիլ տիւր:

— Ուրալ վիլալթիլտէ եուսմուրճալ իլլէթիլնէ եալըն պիւր խաթալըլ պուլ կէսլթէրուլ 28 կիւնտէ 190 քիւլիլ թէլէթ օլմալը տըր:

— Ձաթ սէրպէստիլթ թալթալարըն թալթալիլնէ իքթիլա վէրմէլալ, թէքար էվլէլքիլ ալթիլաթաթըլըլ ուսուլիլ իլէ խաթալէ տէվալ իտիլէճէլիլ վէ եալընըլ պիւր թալըլ (էհէմ միլլէթիլ) իսլահաթ իճրա իթալիլէճէլիլնէ եէնիլ իւքալ իլէ վալ իթալիլ:

— Բօլսիլանըն Բաթմ չէհիլնտէ դեկտ. 13 կիճէսիլաէ կաթուիլք քիլիլսիլիլ տալըլմալընտան սօնրա՝ պալըլա իլճիլէրտէն միլթէլէլ պիւր պէօլիլք գալթալըլ էլլէրիլտէ գըրմըլըլ պանտէրալարլէ սօգալարտան կէլալ վէ գալըլ կէլէն բօլիլէրէ բէվլվէր ալթալըլ: 26 ընճըլ բօլըլըլ գոմանտանը գալթ օլընտըլ վէ պիւր բօլիս եալթէլէնտիլ, Նիւմալիլլէրտէն տալիլ պիւրի էօլիլալ տիւր, Պիւլթիլն ասքէրլէր սիլահալ ալթընա ալընտըլար:

Ս Ի Ի Թ Ե Ե Ե Ե Ե Ե

Սուլհը ումուլիլ իլիւն իքիլնիլ պիւր գօնֆէրանտ թէլէթիլ Ս. Ամբիկա հիւքիլմէթիլտէն պիւլթիլն տէվլէթլէրէ թէլիլթ օլընտըլըլ պուստան էվլէլ եալմըլ ըտըլ: Ամբիկա հիւքիլմէթիլ պու խուսուստա կէօնտէլմիլ օլտըլըլ տալթէթմալէրիլ վէ գալթուլ իթալիլ ճէվալալմէլէրիլ պիւր տէլթիլէրէ նէլը իթալիլմիլ տիւր: Պիւլթիլն տէվլէթլէր սուլհը ումուլիլ գօնֆէրանտան իլթիլալք իթմէլէլ քալիլ օլմալար. եալընըլ Բուսիլ գօնֆէրանտան մուհալթալէ խիլթալմալնտան սօնրալա թէլէլիլ օլընմալըլ թէլիլթ իթմիլ: վէ ձաթօնիլա իսէ գօնֆէրանտա իլթիլալք իթմէլէլ հալըլ պուլընտըլըլ չու պիւր շարթլէ պէլան իթմիլ քիլ գօնֆէրանտա գալթալարընըլ շիմտիլք Ագալի Շարք մուհալթալէնիլ չուլալիլ օլմալալ:

Բուսիլանըլ վէ ձաթօնիլանըլ չու ճէվալալարընտան անլալըլըլ քիլ հէր իքիլիլտէ թէր. քիլ սիլահալ իթմէք իլիւն խալիլտէն միլտալթէլ իսթէլիլթիլար, վէ մուհալթալէլիլ տէվալ իթմէք գալթալըլ գալթիլսիլտէ տիւրլէր:

ՕՐԱՑՈՅՑ

1905 սէնէսիլ իլիւն «Իրաւունք»-ըն Օրացոյցու հալըլլանմալտա օլմալլէլ Կալանդա գալթալէտէյէն տալթէլէրիլմիլ մէճճանէն կէօնտէլիլէճէք տիւր:

ՍՕՆ ԹԵԼԵԿՐԱՖԻ

Բէթէրապուրկ 16 դեկտ. Բուս հիւքիլմէթիլ պիւր ալման սիլտիլքալըլէլ 100 տէ 4 պուլըլք ֆալիլլէ 231 միլիլիլըլ պիւր իսթիլքալ ալթալ իթալիլ:

Թօքիօ 16 դեկտ. [Բէթիլ] Բօրթ Արթուրըլ մուհալթէ իտէն օրտուտան պիլթիլթիլմիլ տիւր «Տիւն սալահ էրլաւնիլան գալթսիլիլ իսթիլքալարընըլ պօլուլք վէ սօնրա հիւճուլէլ ասըլ գալթիլ իսթիլա իթալիլ, տիւլման սէլալթլէլ մուգալթէլթալէն սօնրա կէրիլ չէքիլտիլ:

Թօքիօ 16 դեկտ. (Բէլլըլ) Երլաւնիլան գալթսիլիլ զալթըլ էսնաթընտա ձաթօնլար 1000 քիւլիլ թէլէթիլաթ վէրտիլէր, 500 Բուսլար եէսիլթիլալթիլ:

Բէթէրապուրկ 16 դեկտ. — Ատիլէլ Նալըլըլ Մուրալիլէլ իսթիլֆալթըլ կէրիլ ալթալ:

2իլքու 16 դեկտ. (Բէլլըլ) Բօրթ Արթուրա գալթըլ 12 տէ պալլալմըլ օլան ումուլ հիւճուլմէն սէմէրէսիլ չու տըլ քիլ ձաթօնլար Լալթէլանա տահալալըլ կիլթալիլէր: Տալիլտէն պիլթիլթիլթիլ իւզրէ ձաթօնլար Նանթիլալան թէլէթիլիլ զալթիլ իթմիլլէր. իշալալ մէվլըլ իլէ Լիալթէլան վէ Անիլան պէլիլիլտէ միւնտալթալթըլ մէնն իտէլիլէճէքլէր: Կիճէ հիւճուլմէնտա սէլվէն ձաթօնլար քէնտիլէրիլ իւզէրիլնէ թիլթէլիլ ալթալար:

ԱՂԻ

Պալըլիլ ալթալ մանիլալարալէլիլ հալթալ վալթուլիլ մը կուլուր: Փալթալթըլ թօլ գիլմէն Տ. Կ. Ղալար. հանիլ Պալըլ կամ «Իրաւունք» իմալթալարալ:

ԹԻԻՃՃԱՐԻՑԷ

	ՎԱՌՆԱ,	ԳԵԿ. 18
	ՉԱՌԻՐԷ	
ՊՈՒՂՏԱՅ		
Վալթուլ	54-60 լիպ.	8.50 / 11.60
Արալալ	52-62 լիպ.	9 / 12. 20
ԱՐԻԱ,		
Վալթուլ 100 քիլօ հիւն		10.40/10.80
Շար		
Արալալ 42-45 լիպ.		6. / 6. 20
ԵՈՒԼԱՅարալալ 33/36 լիպ.		4. 20/4. 40
Վալթուլ 100 քիլօ		10.40/10.60
ՅԱՍՈՒԼԵԱ,		
Արալալ 100 քիլօ	100 քիլօ — 23 — 24	
ՏԱՐԸ	արալալ հէքթ.	14 — 15
ԲՈՂՁ	արալալ 55-60 լիպ.	10. 50/12
ՄԻՍԻՐ	57-58 լիպ.	7. / 8. 40
«	100 քիլօ	11.20 — 11.50
ՉԱՎՏԱՐ	արալալ 8	— 8. 20
«	100 քիլօ	11.60/11.70
Կիւնտէ 30 — 40 վալթուլ վէ		350 — 400
արալալ կէլմէքտէ. վալթուլ մուլմէլէսիլ		
Նալթուլ 20 ֆր. արալալ մուլմէլէսիլ		
Նալթուլ 20. 20 :		

Одговорникъ А. Курбетянъ
печатница — «Вашеизвестъ», Варна